

בעה"ת

קומי אורי כי בא אורך וכבוד די עליך זרח (ישעי' ס)

ס פ ר

קומי אורי

תוכן הענינים

לחוק איש את רעהו ולאחיו יאמר חוק לעבודת
הכורא יתברך, ויצילו איש את רעהו ממדיחים
ומכשילים, ואזהרות רבות ודינים נחוצים שרבים
נכשלים בהם.

נסדרו בעזרת השי"ת על ידי

הק' שמואל בן לאאמו"ר עזריאל יחיאל זצ"ל

בעהמ"ח ס' דעה ודבור, חומת הדת וזוהר דעת

כי טוב לי אז מעתה (הושע ב)

המשפלים יהיו כוהר הקיע ומדקי הרבים כוכבים לעולם ועד (דניאל יב)

ולאמר לא יאמר אלך ואמר האמר ולא תמא וקשתם ולא תשיג אותם פתא יאמר אלך ואמר אלך ואמר

ה ס כ מ ו ת ה ג א ו נ י ם

לכבוד הרב הגדול בתורה וביראה טהורה, אוצר בלום, נופך ספיר ויהלום מאיר עינים כש"ת מו"ה שמואל רובין שליט"א

מכתבו היקר לנכון קבלתי ובדבר ההסכמה שביקש ממני על ספרו היקר שמוציא לאור הנה בעניי לא הגעתי לידי מדה זו להיות שר המסכים, וידעתי מך ערכי, אולם ספריו היקרים שמלקט ניצוצים ואורות מספרים קדמונים של רבותינו הגאונים וקדושים המפורסמים בעולם, להעיר לבות בני ישראל ולפקוח עינים ולהוציאם מאפלה לאור גדול אין צריכים לשום עדות והסכמה כלל, כי האמת עד לעצמו ובפרט כי כבר אתמחי גברא ואתמחי קמיע מגאוני וצדיקי דורינו שליט"א, אשר מרבים לספר בשבח חיבוריו היקרים, ומה מני יהלוך, ולא באתי רק לברכו ברכת כהן הדיוט שחפץ השם בידו יצליח להיות ממזכי רבים ולהרים דגל התורה והיראה כרצונו הטוב וכחפץ ידידו החותם בכל חותמי ברכות.

סערדאהעלי, ד' ס' ויצא תרצ"א לפ"ק

הק' אשר אנשיל כ"ץ חו"פ ק"ק הנ"ל

ב"ה יום א' לחדש טבת שנת תרצ"א פעה"ק ירושלם ת"ו

שלום וברכה למע"כ הרה"ג המפורסם וכו' מוה"ר שמואל רובין שליט"א מיהאלעוויטץ

אחדש"ה מכתבו הגלוי מיום ד' וישב הגיעני לנכון, והנני לחזק את ידיו להוציא לאור את ספרו החשוב „קומי אורי“ לקוטי אמרים לחזוק התורה והיראה, וכבר איתמחי גברא בחבוריו החשובים אשר הוציא כבר לאור. יזכהו ד' לזכות את הרבים וכל המסייעים לו יתברכו ברוב ברכות ושפע שמחות ויזכו לראות בהרמת קרן התורה והיהדות בב"א כעתירת מכברו כערכו המחכה לישועה קרובה.

יוסף חיים זאננענפעלד

רב ואב"ד למקהלות אשכנזים

בעיה"ק ירושלם תו"ב

בעזה"ת. יום ה' וארא ר"ח שבט תר"צ לפ"ק.

שלום וברכה מאלהי המערכה לאשרי שלו ככה ה"ה כבוד
אהובי תלמידי הרב המאוה"ג זית רענן מעוטר ומוכתר במעלות
נכבדות תרומות ונשאות חו"ש מרגניתא טבא פאר והדר כש"ת
מו"ה ר' שמואל רובין נ"י ויזרח, ויזכה לכ"ט סלה.

יקרתך הגעני ושמחתי מאד שזכית להוציא לאור ליקוטי אורות
פנינים ומרגליות, אמרות טהורות לחזק הלבבות, לאמץ ברכים
כושלות להישיר עקלקלות ולהשיב אמרים נכוחות — והנה הגם
ספרים כאלו אין צריכים להסכמה, ובפרט הלא ידעתי מך ערכי
מלהיות שר המסכים, ומה מני יהלוך, ועוד קאמינא הלא כבר
אחזוקי ואתמחי גברא בחיבורך הקודמים מלאים יראת ה', ולא
באתי רק לעשות רצונך הטהור בשורות אלו, ותקבל נא את ברכתי
על שטרהת ויגעת לאספ ולקבץ מספרים קדמונים ומדעת קדושים
וטהורים אמרות קודש, שיעשו דבריך רושם בלב הקוראים בספר
הזה לעוררם ולקרבם אל התורה ואל העבודה ואל דרכי היהדות,
ויישר כוהך וחילך לאורייתא, ויפוצו מעינותיך חוצה, ויהיו דבריך
נשמעים לעבודתו ית"ש, וה' ברחמיו ירום קרנך בכבוד.

כאו"נ אוהבך אהבה נאמנה דוש"ת וטובר, המצפה לישועת
ה' בקרוב.

הק' שמואל דוד הלוי אונגאר

אב"ד דקה"י טירנוי יצ"ו

בשם ה' ובעזרתו ית"ש ועש"ק ויגש תר"ץ, ווארשא.

לכבוד ידידי הרב הגדול בתורה וי"ש אוצר בלום, ערוגת הבושם
וכו' כש"ת מוהר"ר שמואל רובין שליט"א.

אגרתו האיר מול פני, בו מבשר ואומר כי ינופף שנית ידו
להדפיס ספרים חדשים בעניני אמונה ויר"ש, וכמעשהו בראשונים
הראה פרשת גדולתו בתורה ועבודת הבורא ית"ש, כן תחזינה
עינינו בקרוב בספריו אלה, אמרתי לפעלא טבא, יישר חילו ותהא
משכורתו שלמה מאל עליון, יחישו להביא הברכה לתוך ביתם,
ויתענגו מצוף אמריו מלאים אמונה, חכמה ויראת ה' היא אוצרו
הטוב, יכנסו בלבות אחב"י, ישמעו ויקחו מוסר, ומגודל הטרדות
וחסדון בריאותי ל"ע אקצר.

ידידו

צבי יחזקאל מיכלזאהן

בועד הרבנים דפה

ב"ה

הנה יד שלוחה אלי מכבוד ידידי הרבני החסיד המופלג בתו"י ותיק ועושה חסד כש"ת מו"ה ישעי' אשר מענדלאוויטש נ"י מברוקלין יע"א, אשר נדבה רוחו אותו לאדפוסי אדר"א הספרים אשר חיבר כבוד הרהצה"ק כקש"ת מו"ה שמואל רובין הי"ד ממיהאלעוויץ יע"א, זי"ע ועכי"א, הוא הגבר הוקם על, שהקים עולה של תורה ועבודת ה' תמימה, היה תלמיד מרן הגה"ק רבן של ישראל כקש"ת מו"ה שאול בראך זי"ע, עוד בימי שבתו בקראלי יע"א, וגם תלמיד הגה"ק ציס"ע כקש"ת מו"ה שמואל דוד אונגאר סג"ל אבדק"ק נייטרא זי"ע ועכ"י, והיה רובץ תחת משא עבודת ה' במיהאלעוויץ, וקצר המצע פה מהשתרע לפרוט מעשי איש קדוש וטהור הלזה, אשר כל כוונותיו היו לש"ש, כאשר כל רואיו הי' יכולים להכיר ולהעיד עליו כן, ואהבתו ומוראו היה מוטל על כל העיר, מגדול ועד קטן, מלבד שהיה תופס ישיבה לבחורים חסידים ויראים ת"ת, ממש כל ענין וענין הנוגע לצורך גבוה היה הוא המפקח והמרעיש עם האברכים החסידים האהובים שנקבצו סביב לו, והתפללו בבית מדרש שלו, ובתוכם כבוד גיסי הצדיק כש"ת מו"ה שמחה צבי גרינפעלד הי"ד, וחיזק כל בדק בגדר כרם ה' במס"נ, והיה חי חיי דוחק, ובדק בחורים וסדקים ממני לקבל מתנה וממני לא, למי החותמת ולמי הפסול"ם, היה נוסע מעיר לעיר לדרוש ולעורר לבבות אחב"י ובפרט על עניית איש"ר ואמנים, ושלא לשוח בשעת תפילה, ולשמור על גדרי צניעות וטהרה, כשהיה דורש באיזה עיר, בין מנחה למעריב בביהכ"נ או ביהמ"ד, ביום שלאחריו כבר נסע הלאה, ולא רצה לקבל מתנות, זהירותו וזריזותו, אם כי היה חלש המזג, היה עד להפליא, הי חסיד הי עניו מתלמידיו של אאע"ה.

שמעתי מפ"ק ששאל פעם א' את אדמו"ר הגה"ק אור עולם ופלאו כקש"ת מו"ה אברהם שלו' הלבפשטאם אבדק"ק סטראפקוב זי"ע ועכי"א, אודות שהוא נוסע לדרוש ולומר תוכחה ומי יאמר זכיתי לבי וחרף אנכי מפשע, ואיך יוכל לומר מוסר ותוכחה, ואמר לו מרן זי"ע שדבר אשר הוא נזהר בו, יכול להוכיח במישור.

הדפיס ספריו רק לזכות הרבים במוסר ותוכחת מגולה ואהבה מסותרת, ולא נמצאים כלל, ובמקרה טהור הגיע כעת לידי ידידי הנ"ל וחשב מחשבות להעלותם על משב"ח הדפוס לזכות הרבים, ובודאי תועלת גדולה תצמח, להשיב לב ישראל לאביהם שבשמים מפרי פי איש צדיק המחבר זי"ע, וזכותו יעמוד לו ולנו ולכל ישראל להושע בתשועת עולמים בקרוב בעה"י אכי"ר.

היום יום ג' שנכפל בו כי טוב לס' ושמת את הדברים תשל"ד לפ"ק.

הכו"ח

הק' רפאל בלום

ראב"ד ור"מ דק"ק קאשוי יע"א

אירווינגטאן, ניו יארק יע"א

פ ת ח ד ב ר

ברוך שהחייני וקימני להוציא לאור ספר אחד מכבוד מורי ורבי וצללה"ה אשר זכיתי לשמש אותו כי גדול שימושו של תלמידי חכמים יותר מלימודן והספר הזה נחוץ מאד מאד בזמנינו שכל הספר מלא עם חיזוק שצריכים לחזק איש את חבירו ובפרט בדבר הפירצת שנפרצה בזמנינו לקיים דברי הנביא איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק. ובפרט מנהיגי ישראל שיעשו במסירת נפש לקיים תורתנו הקדושה.

כ"ד תלמידו

הק' יחיאל מיכל בן לאאמור"ר יצחק זצ"ל

נ ת נ י א

ה ק ד מ ה

ויען אליהוא בן ברכאל הבווי ויאמר צעיר אנכי לימים ואתם ישישים ועל כן זחלתי ואירא מחוות דעי אתכם. אמרתי ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה. אכן הוא באנוש ונשמת שדי תבונם. אענה אף אני חלקי אחוה דעי אף אני. כי מלאתי מילים הציקתני רוח בטני. אדברה וירוח לי אפתח שפתי ואענה. אל נא אשא פני איש ואל אדם לא אכנה. כי לא ידעתי אכנה כמעט ישאני עושני (איוב ל"ב)

היות שמצאתי כתוב בתורה ומפורש בדברי חז"ל גודל מעלת המזכה הרבים והעוסק בפעולות שאפשר שעל ידם יסובב להשפיל רוח הטומאה שנתפשטה בעולם, ולרומם כבוד שמים המחולל בעוה"ר ובפרט בדור זה שרוח החנופה כיסה ארץ ורבים מכניסין דבריהם לבל להוכיח ולזעוק מרה על מכשולי הרבים, ואמרו ז"ל בשעת המכניסין פזר ולא לטמון ידו בצלחת ולהתעטף במעטה הענוה ולומר ימים ידברו, מנהיגי ישראל הזקנים להם יאות לעמוד בפרץ ולגדור גדר.

אמנם על כל איש ישראל מוטל לעשות למען כבוד ד' כמ"ש הגה"צ בעל החפץ חיים (שליט"א) [ז"ל] והנה כהיום שנתרבה בעוה"ר פרצות גדולות בקיום מצות ד' והוא ממש כאש בוער, ורוצה לכלות כל חלקה טובה, מצוה רבה שימצא בכל עיר כנגדה חבורה של יראי השם שיראו להחזיק הדת בכל נפשם, וכמו שמלפנים שלא הי' הדלקות מצויות הי' די במה שנקבע מאת הממשלה צבא אחד של מכבים וכהיום שהדלקות מצויות נמצאים בכל עיר מתנדבים לזה, וכן בענין אש היצר מלפנים הי' די אנשים מיוחדים בכל דור שבכח דבריהם הקדושים היו מכבים אש היצר והיום שבעוה"ר הדליקה מצויה מאוד צריך להמצא בכל עיר מתנדבים לזה, וזמננו דומה לעת אשר שלט ר"ל מחלת החולי רע שהרפואה הוא לשפשף הגוף בכח לעורר את כח החיים אשר בקרבו ויחזור עי"ז לבריאותו כמו כן בעוה"ר שולטת כעת רוח הכפירה והמינות בעולם ועלינו לעסוק ברפואות להציל הנפשות והחלש יאמר גבור אני ונחזק איש את רעהו לבל נכשל ברוח הרעה ע"כ.

ועתה בימינו נתקיים הכתוב השמן לב העם הזה שלבבנו אטום ומכוסה עד שאין אנו מרגישים בגודל חליית נפשנו.

וגם אם נתעורר רוח טהרה וקדושה ועבר רוח קנאה בלב איזה יחידים כי נודעה להם החטאת והפשע כי רבה הוא ומתאמצים להרים המכשולים מדרך עמנו, אבל בהתאסף ראשי עם יחד ויבא גם השטן בתוכם ויהי לרוח שקר בפי שלוחיו ואנשי חילו [ולפעמים מצליח מעשה שטן להתלבש גם בת"ח או בהרב] וישם דבר בפיו לאמור, כדבריכם כן הוא, אבל בעו"ה בדור הזה ואנשים כאלה אי אפשר לתקן מאומה, כי אינם מקשיבים הרפו לכם כי כל המעשים לא יועילו ולא יצילו, ולפעמים כשרואה הבעל דבר שתירוץ זה לא יתקבל, מכריז ואומר נתבונן בדבר ימים או עשור אולי יעלה לנו זמן מוכשר לתקן וכך יתחמץ המצוה עד אשר יתקרר לב היחידים וכיון שנדחה ידחה, והמכשולים מתרבים מיום אל יום ואין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו ברוחניות ובגשמיות כי הא בהא תלי' ומקרא מלא כתוב אם בחקותי תלכו וכו' ונתתי גשמכם בעתם וכו' ואם לא תשמעו וכו'.

ולבאר גודל הלחץ והדחק בגשמיות אך למותר הוא כי עין רואה והאוזן שומעת העוגי והמחסור וחלאים רבים ורעים המתרבים מידי יום ביומו, וקול שועת בת עמי נשמע מארץ מרחקים, הדי' אין בישראל מדוע עלה הפורץ עלינו בגזירותיו הקשות והאכזריות ר"ל.

אמנם שפל מצבנו ברוחניות עלינו לספר ולפרש כי מתחבולות היצר להסיח דעתנו מזה, התכווננו אחי וראו כי חזות קשה נתקיים בימינו נבואת דניאל איש חמודות [דניאל י"ב] יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו כל רשעים והמשכילים יבינו וכמ"ש בס' ברית מנוחה שכאשר האור בא אזי החושך מתאמץ מאוד ויעלה כי המשחיתים מתפשטים בעולם, וזה רמז הגאולה שכאשר יבא יתאמץ הגלות, ורבים מהמשכילים יכשלו בראותם בלבול הגלות וצרות הגדולות וכו' ואמר הכתוב ועת צרה הוא ליעקב וממנה יושע שיושיעם הקב"ה ברוב רחמיו ואשרי האדם המחזיק בתומתו בימים אלו ללכת בדרך הטובה ע"כ.

ואנא אחי נתבונן ונראה מה בין דור שלפנינו לדורנו שמעתי אומרים שמנהיגי ישראל ורבניהם בדור שלפנינו חששו למעשה שמי שמלמד את בניו חכמות חצוניות הרי הוא מנסך יין במגעו וחונתי זקני הגה"צ בעל דע"ס עשה קידוש על החלות כשלא הי' נמצא יין אלא אצל אנשים כאלו, ואמר שנוהג כן ממעשה שהי' [והוא מפורסמת בישראל] פ"א נסע הגאון החתן סופר זצ"ל במסילת הברזל ונודמן עם איש אחד מעירנו מיהאלעוויטץ ואיש זה הי' מנכבדי העיר ודברו בענינים שונים ובתוך השיחים שאלו הגאון זצ"ל אם יש לו בנים והיכן לומדים השיבו הבע"ב אחד לומד בעיר הבירה פעסט בח"צ וקפץ הגאון ממקומו ואמר אתרחק מהפושע המנסך יין במגעו, [ופשוט הוא שאם שבו לתקן מה שבידם ולהתחרט על העבר שתשובתם מועלת].

ועתה בעוננו בדורנו, עשר מעלות אחורנית ירדנו, רבים גם מהמחזיקים עצמם לת"ח ויראי השם גותנים מבניהם ללמוד ח"צ וישנם מקומות שכל כך נפלו שבי ביד הסט"א שגם מנהיגם הרב שלהם לוקח לבתו חתן בור ריק מתורה ויראת שמים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו והוא מלא וגדוש בדעות כוזבות ורוח מינות וכפירות כי כשזה נופל זה קם.

ואם ישאל השואל, את חבירו התועה מדרך השכל, מדוע אתה עושה הדבר הרע הזה, הלא אביך הי' ירא השם, ועתה הנך תלמוד גאון וצדיק פלוני שמסר נפשו למנוע נערי בני ישראל מלהכשל באלה המים הזדונים מים המאררים המעבירים את האדם מדעת קונו, דע כי יתבע הקב"ה דם זרעיותך מידך ומה תענה ליום פקודה, ותשובתו הנבערה לא טוב אנכי מת"ח פלוני או הרב שלוקח חתן כזה לבנותיו או שנכדיו עוסקים

בח"צ ואינו די שאינו מוחה בהם אף גם זאת שמתפאר ומשתבח בהם
[אוי ואבוי לדור שכך עלתה בימיו].

והגם שתירץ כזה הבל הוא שאינו מתורץ בזה הת"ח כי דבר המפורסם
לאיסור אין לשמוע להקל אפילו לנביא כמ"ש ז"ל [יבמות ק"ב]
אפי' יבא אלי' ויאמר חולצין במנעל אין שומעין לו שכבר נהגו העם בסנדל.

אבל על כל זה רבנים כאלה הם כמדיחים ומסיתים את עם ד' לעבור על
מצותיו והם המשפילים כבוד התורה ולומדי' והם המסבבים צרות
רבות ורעות על עם ד', ואפילו החרדים נתפסים בעונם משום שלא הוכיחום
כראוי.

ועל מנהיגים כאלו ניבא ירמי' בדבר ד' „הוי רעים מאבדים ומפיצים
צאן מרעיתי" נאם ד' לכן כה אמר ד' אלקי ישראל על הרעים את
עמי אתם הפיצתם את צאני ותדיחום ולא פקדתם אותם הנני פוקד עליכם
ועל רוע מעלליכם נאם ד' ואני אקבץ את שארית צאני מכל הארצות אשר
הדחתי אותם שם.

ואל תתמה על החפץ איך יטעה ת"ח או רב באיסור הגדול הזה הלא הוא
חריף ובקי לתרץ דברי רמב"ם החמורות ואיך אשתמטתי' משנה
מפורשת באבות כל המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה
בא וראה מ"ש בסה"ק תולדות נשא בשם חכם כי עתה התחכם היצר לבל
יצטרך לפתות היחידים על כן הוא עורך מלחמה וקרוב עם אדם גדול שאם
ילכוד אותו ברשתו נלכדו עמו המון רב כי לומדים ממעשיו שאינם הגונים.

ומזה הטעם גם כן נראה לפעמים בעוה"ר חכם וזקן או רב ורבי בשעה
שעומדין להתפלל בבית הכנסת וביהמ"ד בוש לא יבושו לפער
פיהם ולהרבות בדבורים כדרך הכסילים, גם בחזרת הש"ץ התפלה וקריאת
התורה, הגם שהוא איסור חמור מפורש בש"ע בלי שום חולק ואעפ"כ
קבר פתוח גרונם ואפילו באמירת קדיש שהוא התפלה היותר חשובה על
התגלות כבוד מלכות השם במהרה שהוא הישועה הכללית על כל הברואים
הגם שהוא דבר המובן לכל בעל שכל פשוט כי חציפותא כלפי שמיא הוא
חוץ העונש החמור על עבירה זו ר"ל כמבואר בש"ע, ובדברי חז"ל בכמה
מקומות, ואין זה אלא כנ"ל שהיצר מתאמץ להכשיל אנשים חשובים כי ע"י
מכשיל ומדיח עם רב מישראל. על כן קבצתי מאמרים מספרי לקוטים
המעוררים לעבודת השי"ת, והעיקר שאיש את רעהו יעזור, ויוכיחו זא"ז,
ואל ישאו פני איש ובראותם עובר עבירה ובפרט איש שרבים יכשלו בו

חלילה לשום יד לפה או להחניף לו, אמנם יוכיחוהו ויבארו לו שבמעשיו שאינם הגונים הוא מכשול לרבים וכה יתנהגו פעמים ושלוש עם גבר, אכן אם סימני לץ יראו בו טמא הוא ויסירו ויתרחקו ממנו, ולא יוכיחוהו כי כן יסד המלך שלמה אל תוכח לץ כי ראה המלך החכם מכל אדם כי הלץ נחשב כחרס הגשבר שאין תקנה באולתו, ואז יפרסמו את המעשים הרעים לבל ילמדו ממנו ויכשלו ח"ו על ידו.

וידעתי גם ידעתי שימצאו אנשים מאותן שדברי קונטרסי זה מגיע להם ולמעשיהם, ויתחברו עם ליצני הדור והאספסוף אשר בקרבו והבוערים בעם ויכבירו עלי מילין בבלי דעת, ועל כל זה לא מנעתי עצמי, מלפרסם דברים אלו במחנה העברים, כי פשעי אני אדע, ולשוב לעבודת השי"ת רצוני ואמרתי במה אתרצה פני אדוני ויוצרי, הלא במה שאפרסם לבני סגולתו השמרו לכם מהתועים והצבועים מסיתים ומדוחים ומעשות מעשים מכוערים.

ולו חכמו ישכילו, גם אלו התועים שדרכם עוו, ובמקרא יבינו, טובה תוכחה מגולה מאהבה מסותרה ומדרכם ישיבו, ויתודו עונם ומעלם אשר מעלו ויתחרטו על מעשיהם, ויתקנו כל אשר עוד בכחם ויכלתם, ויביאו עלי ברכה.

וקראתי שם הקונטרס "קומי אורי" כי על ידי שנחזק איש את רעהו ללימוד התורה ולקיום מצות ד' ולהעמיד מנהיגים הכשרים יזרח אור הישועה הכוללת כמ"ש ז"ל [סנהדרין ל"ב] כדאי הוא מנוי הדיינים הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבן על אדמתן, וגם שע"י קריאת שם הקונטרס יזכר זכרוננו לטובה לפניו יתברך [כמ"ש ביומא פ"ג שהזכירו שם חברון להזכיר זכות אבות] כי דבור כל איש ישראל שלא פגם פיו בדבורי איסור עושה רושם, והעם אשר בחושך הולכים, יראו אור גדול, ותגלה אור האמת בעולם, ותמלא הארץ דעה את ד' במהרה אכ"ר.

דברי המסדר

שמואל בן לאאמו"ר עזריאל יחיאל זצ"ל.

מדרש בענין עניית אמן יהא שמיה רבא

א"ר ישמעאל בן אלישע [הוא ר' ישמעאל כה"ג שהי' מעשרה הרוגי מלכות שעלה למרום] סח לי שר הפנים ידיד. שז צחקי ואגיד לך מה יהיה על ישראל והיו דמעות נופלות לו מעיניו לעיני, והיה אומר שכל יום מתחדשים גזירות קשות וכו' וצטעב שצני ישראל נכנסין לצחי כנסיות ומדרשות ועונין יהא שמי' רבא מצרך אומר הקב"ה אין אני מניחם ללאח.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק

כתוב * צחורה והלכתי את ד' חלקיך וכחז הרמצי"ם שמאור זו כוללת שנהי' קוראים לצני אדם כולם לעבודתו יתעלה ולהאמין בו כמו שאם תלכז איש אחד תספר צשצחיו ותרכז צהס ותקרא צני אדם ללכזו אוחו, כן כשתלכז אוחו יתעלה צאמת אהה קורא צלי ספק הסכלים והפחאים לידיעת הלמת אשר ידעתו.

ספרי והלכתי את ד' חלקיך הלכזו על הצריות כלצרהס חציק שנלמר את הנפש אשר עשו צחין.

הנך רואה צעליל שהצריזות איש את חצירו לקיום דת ד' הוא עלס המלוא הלכתי ד' שחנו קורין צכל יום צצוקר וצערצ.

והגה כהיום שנלכרז צעו"ה מלד הילכ"ר פרלות גדולות צכל עצר והוא ממש כלש צוער ורואה לכלות כל חלקה עוצה מלוא רצה שימלא צכל עיר כנגדה צחורה של ירחי ד' להחזיק הדת צכל נפסס.

כתוב צחורה כי תפגע שור חויצך או חמורו תועה השצ תשיצנו לו וכתיב צפי תלא לא תלכז את שור חחיך או את שיו נדחים

והלעלמת מהס השצ תשיצס לחחיק וכחז הרמצי"ן שנלחים מורה שהרחיקו לצרוח ומזה נוכל להצצונן חס חסה החורה כ"כ על ממונו של ישראל חפילו על חמורו או שיו שתעה והרחיק מן הדרך והולרך עמל רצ להטותו הדרך וכ"ש כמה לריך לרחס על נפש הישרללי שתועה מן הדרך חפילו חס ילעריך עמל רצ ולרלות להשיצו חל הדרך הלמת.

השב תשיצס דרשו ז"ל חפילו מלכ פעמים וכמו כן צענינו חפילו לריך מלכ יגיטות עלינו לעסוק צהס להטות ללן חוצדות לידיעת הצורה ועצודתו.

(* כל ענין זה נעתק מס' חוה"ד להגאווה"צ חפ"ח שליט"א.

והנה נמלאים מצעלי תורה ויראי השם שדי נתן בלבם חכמה ותבונה והי' זכחם לרפאות שבר עמנו והחייב עליהם לקרא בגרון וכשופר להרים קולם לדרוש צרכים להציל בהמון ממים הזדוניים מאנשי רשע ממתעים וממדיחים שלוחי דסטי'א ולהשריש בלבם אמונת השי"ת ולחזק לבם בצוק העתים לחזקם ללימוד תורה הקדושה ולקיום המצוות ואם לא יעשו ככה יתבקש מהם נפשות האובדות ועל זה רמז הנביא [יחזקאל ל"ד] בן אדם הנבא וכו' את הנחלות לא חזקתם וכו'.

ובאמת הפילו החוטאים בזמננו מזוי צרובן שאינם להכעים ח"ו רק תועים על ידי פושעים שמתעים אותם והרי הם כשה אובד שאינו יודע הדרך לשוב לבית בעליו ומניח רבה לרחם על נפשות התועות להורות הדרך הנכונה וכמו שכתוב והודעת להם את הדרך אשר ילכו בו.

והדבר דומה למי שרואה את חצירו עוצב צנהר או שאר סכנה שמלוה ואסור לעמוד על דמו לא תעמוד על דם ריעך ואם אין זכחו להצילו בעלמו מחויב לשכור אנשים להציל ואם נתעלל בזה עבר בלאו דלא תעמוד וכו' [כמ"ש בחו"מ תכ"ו] או אם רואה לחצירו שנחלה במחלה עלומה ומרוב חלישת דעתו רואה לאכול דברים הגורמים מיתחו בודאי מחויב בכל כחו למנעו מזה וכמו כן כשאנו רואים אנשים שמרוב חלישה דעתם וגודל טרדותם בהצלי הזמן נשתכח מהם תורת ד' וגודל חיוז קיום מצוותיו ושי"ז באים לעבור על דברים שיגרמו לכרות נפשם מארץ החיים בודאי אסור לנו להתעלל מלזרזם לקיים את דברי ד' כדי שלא יחול עליהם חרון אף ד' כי הקב"ה מאריך אפו אבל לבסוף גובה דליו.

הנה ידוע שזעת שקבלנו התורה מאת ד' לא על עצמנו בלבד קבלנו כי אם שנקיים כל מה שיבי' ביכלתנו לחזק קיום התורה אלל שאר בני ישראל וכלנו ערבים זה לזה, כמ"ש הכסדרות לדי' חלקינו והנגלות לנו ולבנינו וכו' וכפירש"י, לכן הדין שכל אחד מישראל יכול להושי' את חצירו אפילו היא בעלמו יאל כגון קידוש ותקיעת שופר.

ועתה נתבונן אם ראובן נעשה ערב לשמעון אחיו על כמה אלפים כחרים ורואה ששמעון רואה לקחת איזה עסק והוא מכיר מכבר את העסק ההוא כי הוא רע ומר ויפסיד בזה כל מעותיו, כמה מההשתדלות הי' ראובן עושה למנוע את שמעון אחיו מהעסק הרע שעי"ז יחזור החוב אליו, וכן בעניינינו לריך האדם לידע דאם יכול למנוע את חצירו מאיזה עון על ידי תוכחה וכדומה או את אנשי עירו והוא מתעלל בזה יתפש באותו עון.

ואל יחשוב האדם שיפטור עלמו צמה שלא החזיק בקיום התורה מפני שלא היו דבריו עושין רושם, כי חפלי שמים לריך לחשוב עכ"פ כחפלי עלמו ובהפלי עלמו ידוע חפילו עסקו הולך בענין רע אינו מייאש ממנו אלא הולך ליודעים ומבינים ושואל בעצתם ועושה תחבולות לתקן עסקו והקצ"ה עוזר לו ומלוי הדבר שלבסוף ירויח מהעסק ואף צוה אלו הי' חפלי שמים שקלים וחשובים אללו כרגונו הי' מחפש עלות ותחבולות איך להקים הדת שלא יתמוטט ובודאי הי' הקצ"ה ממליח לו עלה ועזר וזה שאמר בכל דרכיך דעהו וכו' ר"ל באותן הדרכים שאתה מתנהג בעיני עלמך התנהג בחפלי שמים לחפש עלות ותחבולות ואז הקצ"ה יאיר עיניך ויעמוד לימינך שיחרומם קרן התורה וקצן ישראל על ידך.

איכה היתה לזונה קרי' נאמנה, הכונה חפ"ל כי ישעי' הנביא תמה ואמר, איך ועל ידי מה הגיע עיר קדשנו ירושלים עיר הנאמנה להיות כזונה, עז"א "לדק ילין צה" שצעת שהגיע לעשות דבר טוב ולדק ולתקן מכשולים אז דחו הדבר מיום אל יום וז"ש "ילין צה" אבל בעמשה המלצה שבאה אליהם המלצה על דבר רע זרזו עלמם לעשות אותה תיכף ומיד וז"ש "ועתה מרלחים" על כן הגיעו עד מדריגה התחתונה, כי מלצה הבאה ליד האדם לריך לזרז צה ולקיימה תיכף כמ"ש מלצה הבאה לידך אל תחמיצנה [רפואת הנפש צב"ש ר"י לאנדא].

ודע שצעת שנתרצו מפירי הדת בעולם מתרצה החרון אף בעולם אבל כשימלאין אנשים שמתחזקים עביר כצוד ד' להקים הדת הוא הגנה על כלל ישראל כמו שמלינו בתורה בשצט לוי אחר שהקימו דבר ד' כאשר אמר להם משה, כתוב אח"כ ועתה תעלה אל ד' אולי תכפרה בעד חטאתכם, וכתיב בתורה אלה יעמדו לצרך את העם על הר גריזים וכו' ואלה יעמדו על הקללה וכו' חרור אשר לא יקום את דברי התורה הזאת לעשות אותם ואמר כל העם אמנו ואמרו ז"ל כל הארורים פתחו מתחלה בצרכה וא"כ אמרו מתחילה צרוך המקום את דברי התורה וכל איש ישראל ענו על זה אמנו נמלא שכל המשתדל להקים דת התורה מתצרך מפי הכהנים והלויים וששים רבא ישראל בהסכמת אדון העולם וכי יש לך צרכה טובה כזו, ולהיפך להיפך, מתקלל מפי כל ח"ו, ועבור זה חסר ההשפעה על כלל ישראל. ובזכות שגשתדל בהזקקת הדת יחול עלינו הצרכה שנאמרה מפי הכהנים והלויים וששים ריבוא ישראל בהסכמת צוראנו יתצרך.

גם המתרפה במלאכתו אח הוא לבעל משחית

ומפני שיסוד גדול להחזקת הדת ולהורות צקיום מלות ד' הוא ההתנהגות הרב חצ"ד והצ"ד, אם חזקים המה באמונת השי"ת ולבס נכון עמו ומרוחקים המה וצני ציתם ממנהגים החדשים, וממאמדם הרעות אזי המה לעמוד בצל לחומת נחושת ולהסיר מכשול מדרך עם ד' לעמוד בצרף ולגדור גדר ושלום על ישראל.

לא כן אם רפויים המה באמונת השי"ת, והמה בעלמם מהנכשלים והנפילים אשר המה בצרף ומחירים מנהגים חדשים ומטהרים את השרץ, אזי אלה מחעי צני ישראל ומדיחהם היותר גדולים כמוצן, ולא לחנם אמרו רז"ל כל המעמיד דיין שאינו הגון כאלו נוטע אשירה אלל מזבח ד'.

על כן העתקתי מאמרים אחדים מדברי רבותינו ז"ל המדברים בענין זה, כי דבר גדול הוא, לידע ולהודיע וליזהר בעת בחירת רב וכיוצא בדרוש ולחקור שלא יהיו מהמתחדשים והמכשילים ח"ו.

ידוע שמנהיגי העדה נקראים עינים וכדכתיב ונעלם דבר מעיני העדה ואם הם מסיחים דעתם מהורותם דרך ד' נחשבו צני העדה כמו הבולך בדרך בעלימת עינים שהוא עלול לצא ח"ו לידי סכנה ליפול באחת הפחתים, כן בעינינו אם מנהיגי העדה מעלימים עיניהם מלהורותם ולהדריכם בדרך ד' אזי עלול בהמון לצא ח"ו לידי סכנת מות ע"י עצירות של חייבי כריתות וכו' וד' ירחם [חוב"ד].

אם המנהיג הוא ירא ד' באמת, וכל עשרו והללחתו הוא, אם יכול לסבב להרבות עבדי ד' ולהגדיל התורה ולהאדירה מש"ה כמה ערבות וגיעות וטלטול דרכים והשתדלות עושה עבור כן, וגם תפלות בדמע שופך לפני ד' שיהי בעזרו שחכה שיהיו דבריו נשמעים לעבודתו וליראתו ומקלר לפשו בהשגת התורה, אז אשרי לו ולדורו אלו המסתופפים צללו והחונים תחת דגלו, משום שגורם להם בהנהגתו הטובה לזכותם ולהיותם עבדי ד' באמת, אצל אם המנהיג הוא מונע בר ור עין לגמול עמהם חסד של אמת, ואינו רוצה לחסר נפשו עבורם, אזי יש לקונן אוי ואצוי לעניי האלן, שהמה כיתומים צלל אב, ותוכחות מוסר היואל מזה שלא לחנם אמר שלמה וצבל בהון איש רע עין ולא ידע כי חסר יבואו.

הכוונה אותה המנהיג שהוא לר עין מלבעל לימודו ועבודתו, ועיי"כ אינו עורח להדריך ולנהל עם ד' בדרכי התורה והיראה, ומינה מסתעפים כמה פירלות והריסות וקרעים של תורה, לא ידמה זה המנהיג

כי באותו יקח הכל צמח שמלא כרסו מש"ם ופוסקים, אמנם כל אותן פירוטות שנתהוו והדמים שנשפכין ע"י העלמות עינו מהדרכתן יהיו נקראים על שמו וינוכה לו מחורתו וזכיותו ואולי שילא נקי באלה עבור כי דמן של ישראל יקר בעיני ד' וזה כי חסר יציאתו. (בא"ד)

מבאן חוכחה לכמה מנהיגים הגם שהמה יראי השם באמת, שאינם משגיחים על עדה ד' לאן קדשים כראוי, ורק כל דאגתם לשקוד על דלתי ציהמ"ד למלאכה נפשם צנגלה וצנסתר, והמון עם הולכים בחושך והגם בידרוש בכל שבת חריפות אעו הקצ"ה חדא בפלפול כזה, אם בכל השווקים מחללים ש"ק בפרהסיא, ובכל רחובות תערובות אנשים ונשים צסוד משחקים, ועצירה זו נחשב להם כהיתר עבור שמעולם לא שמעו חומר הענין, כי מי מהמון עם הגם שהם יראים שידעו חומר ענין פגם ברית דהיינו שיהי' חזר לשמור עינו מלהסתכל בנשים ולשמור פיו מלדבר נבלה, ומכש" כצימי הבחורות שאש התאזה גדולה עד מאוד — וציוס הדין כשידונו אותם בעונשים נוראים הראויים על עון של רציחות ושפיכת דמים יעקו, דיין האמת, הלא מעולם לא עשינו זאת, ואז יגידו להם כי ע"י ישיבת סוד משחקים בתערובות נשים ובחולות וחיבוק ונישוק ומקשה עלמנו לדעת גרמו לשפוך זרעם וכן המה דם נקי אשר שפכו, ואז יבכו וכו' רב ויאמר אזי לנו כי שקר נחלו אבותינו הן המה הרועים והמנהיגים הרעים שבהעלמת עיניהם מללמד אותנו גרמו לנו כל הרעה הזאת בוחן כליות יודע הנסתרות גלוי וידוע לפניך שמעולם לא עוררנו אדם להודיענו גדול העצירה הזאת וכן הרבה כיוצא באלו. (שם)

עיר פרוצה אין חומה

תניא רבי יוסי בן אלישע אומר אם ראית דור שטרות רבות באות עליו לא ובדוק צדיני ישראל שכל פרעניות שבה לעולם לא באה אלא בשביל דיני ישראל שנא' [מיכה ג'] שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקלני בית ישראל המחטבים משפט ואת כל הישרה יעקשו צונה ליון צדמים וירושלים בעולה ראשי צשוחד ישפועו וכהני צמחיר יורו ונציאי צכסף יקסומו ועל ד' ישענו וכו' רשעים הן אלא שחלו בעחונם צמי שאמר והי' העולם לפיכך מציא הקצ"ה ג' פורעניות וכו' ואין הקצ"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושופרים רעים שבישראל. [שבת קל"ט.]

עיר פרוצה אין חומה איש אשר אין מעלור לרוחו [משלי כ"ו] אפ"ל עפ"מ"ש הגר"א הנפש משכנה בכבד פעולתה להתאוות אכילה ושתי' וכיו"צ מעשה בהמה, הרוח משכנה בלב מפעולותי' לאהוב הכבוד והגיאות ולהרבות בדבורים וכן מלינו צמשנה רוח גבו' ומלמד אותנו המלך שלמה איך שלפעמים עיר שלימה פרוצה בלי תורה וכלי חומה ואנשי' מעונים בגוף ונפש צסיבת שמנהיגה הוא איש צעל גאה "איש מאדעריני" או מרצה הדבורים שאינם נלרכים ואינו יכול למשול על תאות הרוח וזש"כ עיר פרוצה אין חומה והכל מסתבז ע"י איש [הוא המנהיג] שאין מעלור לרוחו.

ואל יאמרו הלא בגודל עשרו בחידושי תורתו, וצשו"ת, מי ידמה ומי ישוב לו ואם הוא המתיר מי יחסור, למצקשי האמת אשים דברתי, ואליהם אני אומר הלא ירבעם דורו לא הי' כמוו צענין גדול השגות תורתו שהיתה מחוורת כשמלה, ועל כל זה הביאו גודל לצבו שחטא והחטיא ונאבד מן העולם ומי הי' דואג ואחיתופל שהיו אצירי הרועים ומופלאים שצסנהדרין, ועם כל זה עבזר שנתנו חן ואהבה בלימוד חכמות זרות, לצסוק צאו לידי כך עד שכרתם דוד צרוה"ק ואמר אנשי דמים ומרמה לא יחלו ימיהם ע"כ [מא"ד ח"ד דף מ"ו].

מה בין תלמודי סעמינאר לתלמודי רבנים שנותנים חן לחכמות חלונות ולעסק ספריהם, תלמודי סעמינאר מוכים בחולי הנקרא "נערפין פיטצער" שצמעט זמן ימית ואבד שמו, ותלמודי רבנים קלי הדעת מוכים בחולי הנקרא "אוסלעברונג" שנמשך ימי חליו ושובה כמה מאות ימים עד שמעט מעט הלך וחסר עד עת קילו, וגם צענין אחד טובים תלמודי סעמינאר מתלמודים האלה כי לא אלמן ישראל מאלקיו ואם ישמעו ויראו בני ישראל שמורי תלמודי הסעמינאר המה כופרים ואפיקורסים מפורסמים צודאי מעלמם יעשו ויפרשו מהם ומתלמודיהם, ויהיו דומים צעיניהם ככת הקראים להצדלים מקהל ישראל, גם מלצד האיסור והחרם הגדול שנעשה מכל גדולי ישראל עליהם שפסולים לכל שום הוראה שצעולם — וצודאי לא יעלו על דעת שום קהל ישראל לקבלם עליהם לרב ומורה, משא"כ אלו ותלמודיהם — לכן סורי נח מעל אהלי הרבנים המחטיאים האלה [מא"ד ח"ד].

הוי רועים מאבדים ומפיצים צאן מרעיתי

ויהי דבר ד' אלי לאמר, בן אדם הנבא על רועי ישראל ואמרת אליהם לרועים כה אמר ד' א' הוי רעי ישראל אשר ה' רעים אותם [את עלמם היו מענגים ממזון חצריהם רש"י] הלא הלאן ירעו הרעים [הלא משפט הרעים לרעות את הלאן ולא לרעות את עלמם] את החלב תאכלו ואת האמר תלכשו הצריחה תזכחו הלאן לא תרעו, את הנחלות [את הכחושים] לא תזקתם ואת החולה לא רפאתם, ולגשברת לא חששתם, ואת הגדחת לא השבותם ואת האוידת לא בקשתם, ובחזקה רדיתם אותם וצפרך. ותפולנה מזלי רעה ותחיינה לאכלה לכל חית השדה ותפולנה. ישגו לאני בכל הברים ועל כל גבעה רמה ועל כל פני הארץ נפולו לאני ואין דורש ואין מבקש. ולכן הרעים שמעו דבר ד' כה אמר ד' א' הגני אל הרעים ודרשתי את לאני מידם והשבתים מרעות לאן ולא ירעו עוד הרעים אותם [את עלמם] והלתי לאנם מפיהם ולא תחיין להם לאכלה. והואלאתים מן העמים וקבצתים מן הארצות והביאותים אל אדמתם ורעיתים אל הרי ישראל באפיקים ובכל מושבי הארץ [יחזקאל ל"ד].

הדרשות בלשון לאומים גורמים לעסוק בספרים החינוכים וע"ז מפילים מעם ד' חללים ובעוה"ר גם רבנים אשר אין להם ידוע בספרים החינוכים ומייגעים עלמם לבקש בספריהם איזה תיבות לפאר את דצריהם, ואומרים בלזם שהם מכבדים את התורה ולא ידעו כי בנפשם הוא וד' ברחמיו העלומים ימול לבצנו וידריכנו בדרך האמת. [ב"ה]

איתא במדרש על הפסוק ושפטו את העם משפט זדק שמלוה הוא בכל יכלתו ללמד זכות על ישראל, ונכלל בזה שפעמים בא אחד לפניך ותראה שצדרכיו, ובמעשיו ובמדותיו ובמלבושיו ובתואר פניו הוא משונה ורחוק ממנהגי ודרכי ישראל הכשרים, ועל כל זה תזהר מאד מאד לבל להרחיקו לקראתו רשע פושע וכיו"צ, כי אולי לא שמע ולא ידע מעולם איזהו דרך הישר וראה אלל מלמדיו מנהגים כאלה, וקרוצ הדבר אם תקרצבו ותודיעו דרכי השם, ותסביר לו הדברים לפי ערך שכלו, ותגלה לו מעניני התורה ומהשגחת השם יתברך ומהתענוג הגדול שזוכה האדם לעטום גם בעוה"ז אם גופו טהור ורחץ מלואות עונותיו, וכן תעשה לו לא פעם אחת אלא פעמים אין מספר, שלצנו האעום והעלור בתאות עוה"ז ונשמתו הקדושה סוגרת ומסוגרת בתוכו מריח מים יפריח ויתנוץ בקרבו אהבת ד' ותורתו, ובזמן קצר יבער בקרבו ויתלהב בו אהבת ד'.

ואם תראה לעמוד על אמיחתן של דברים אלה, פוק חזו במקומות הרבה כמה נפשות עהורות וכמה נשמות עשוקות שהמה משוקעים ע"י דרכיהם המכוערים ציד הסע"א והגם שהמה מזרע קודש מלצחה וסיבת הדבר שהמה רחוקים מתורה ויראה הוא, המנהיגים הרעים הנושכים בשיניהם והמתעים את עמי וחזו לך שוא ותפל ולא גילו על עונך ומה יעשה אותו הבן עני שלא יחטא — וצ"ש מקומות גברה הסע"א ביתר שאת, לסבב שלא ירחו ריח מים בשום פעם להשפיל לימוד התורה [כגון אם בניהם או נכדיהם רעים וחטאים והמה מתפארים בהם] כדי שעל ידי כן יתחזקו בשקריהם ובפחזותם.

כללא של דבר מי שיודע ומכיר בלער ועוני הדור רואה שצני אצרהם ילחק ויעקב גם עתה תאצים ולמאים לשמוע את דבר ד' רק נביאי השקר ומנהיגים רעים עצור להרבות כבודם והגם הורגים צניו של מקום מיתות נלחיות ולא זמניות לקיים מ"ש רבים חללים הפילו, עלינו לעטוק אל ד' ולהתחנן אליו אנא קרב הזמן ואחה תצטר הדם הנקי מקרצוף, ותכלה שופטים רעים מישראל כמו שהצטחחנו ואשובה שופטיך כצראשונה ויועליך כצתחלה עכ"ד הק' [מא"ד].

וכלפי שאמרו ז"ל הכל הולך אחר המעמיד והמנהיג, ומיום שגברה אגרופה של שקר וחנופה ועמדו מאשרים כאלה שדבר בהם הנביא [מיכה ג'] כה אמר ד' על הנביאים המתעים את עמי הנושכים בשיניהם וקראו שלו, ואשר לא יתן על פיהם וקדשו עליו מלחמה ולבשו אדרת שער למען כחש כדי להטעות להבמון עם לילך אחר כציהם ופחזותם — ומקרא מלא הוא נביאיך חזו לך שוא ותפל ולא גילו על עונך להשיב את שביתך ויחזו לך משאת שוא ומדיחים, מאז נתרבו הפירלות בקיום התורה אזי ואצוי לעניי הלאן לאן קדשים שצדור ההוא [מא"ד].

כל דיון המתמנה בשביל כסף או זהב אסור לעמוד לפניו, ולא עוד אלא שמאנה להקל ולחלל בו וכי הסמי"ע ע"ז שהכחוצ קראן חלקי כסף וחלקי זהב כמ"ש חלקי כסף וחלקי זהב לא תעשו לכם ודרשינן חלקים הנועשה בשביל כסף [חוי"מ סי' ח' ס"א].

ר' מנא מקיל באינן דממנין בכספא ר' אמי קרי עליהון חלקי זהב אין קורין אותו רבי ואין עומדין בפניו והטלית שעלי' כמרדעת החמור ירושלמי.

אחז"ל אם רחית דור שלרות רבות צאים עליו לא ודזוק דדייני ישראל
 שאין פרעניות צאה לעולם אלא בשציל דייני ישראל, ואז בעת
 ומתעתים בנציאיו וקבלו עליהם נציאי שקר וכמ"ש נציאיך חזו לך שוא
 ומתעתים בנציאיו וקבלו עליהם נציאי שקר וכמ"ש נציאיך חזו לך שוא
 וחפל ולא גלו על עונך וירמי' הוכיח אותם ולא שמעו לחוכחתו ואח"כ
 בשכבר עזרו עליהם לרות רבות ורעות לדקו עליהם את הדין ואמרו כל
 זאת צאתנו משום שצזינו ת"ח אנשי אמת וקבלנו למנהיגים חנפים, ורשעים,
 רלחנים, וכשבזחרים צאדם ליתן לו התמנות נופל צו לשון קריאה כמו ראו
 קרא ד' צשם צללאל חש"ה לדיק הוא ד' כי פיהו מריתי שמעו נא כל העמים
 וראו מכאוצי צתולותי וצחורי הלכו צשצי "קראתי למאהבי המה רמוני"
 שאלי מלדיק עלי הדין על מה שצאו עלי הצרות וצתולותי וצחורי הלכו צשצי
 מפני "שקראתי" שמניתי למנהיגים כאלו שיהיו מאהבי וצאמת המה רמוני
 והיו לי צעוכרי והוי מנציאי השקר הנושכים צשיניהם ומתעים את עמי.
 מעתה הדור הסירו נא ערלת לצצכם וזכור ימות עולם מה שנעשה
 לאצותינו צשציל שאינו ע"ע מנהיגים רעים וציזו ת"ח מנהיג
 אמת נכרתו מארלם מעושרם ומכונם וכו' ועוד ידו נעו", ראו וקה מוסר
 כי אמרו חז"ל כל המעמיד דיין שאינו הגון כאלו נועט אשירה ועתיד
 הקצ"ה ליפרע ממעמידו, ולא תאמרו כיש מהכופרים כי נשחנו העתים
 — כי הצצע והזמן משועצד לתורה — ולא שהתורה תשתנה ח"ו עזר
 הזמן [מא"ד].

אזהרות לרבנן מנהלי הישיבות ולתלמידיהו

[ואל יתפלא הקורא איך יעזי פניו האיזוב אשר צקיר להדריך ולהוכיח
 את ארזי הלבנון הדירי הצורה, כי דברים המוצאים צקווערם
 הנוכחי אינם דברי רק דברי רבותינו אשר צבר נתפרסמו צישראל].
 ראשית יזכירו מאוד מאוד לתלמודיהון שלא יעסקו ח"ו צספרים חלונים
 כי הם המעצירין את האדם מדעת קונו, — יתצונו ויראו
 צדברים הצאים שיצאו מפי הגה"ק ר' הלל ל"ש ז"ל על גדול המכשלה צזה
 ואלה דבריו.

ושמתי עיני על מקומות מרביצי תורה על תוארם ודמותם וארא שאותם
 שיראת ד' תתולתם ויראתם קודמת לחמתם מעט מזעיר המה
 וכו' וצאיהם מקומות גם שעירים ירקדו שם ויצא גם השטן צתוכם, ושם

הרגיעה לילית משום שמשנת תפין עם למוד התורה חכמות
זרות וצניח מקומות סוצב הסט"ח לעשות תחום תורה שכמעט נשכח
מהם למוד התורה לגמרי וכללח הוא חס חין תורה חין יראה וכו'.

וליהודע והמצין לערן ואצדן של ישראל ר"ל לספוד על עדתו אשר
נתנה לשמה חקרא צקול מר, האספו אלי דווי האלחן נדחה
להרצות הצכי ולהרים לווחה, תורה, תורה שק חגרי והתפלשו צאפר אצל
יחיד עשו לך על תופשי משועיך מי יפרק הויות מי ישדד עמקים, מי ילחום
מלחמות התורה, אדון כל יאורים לפה עלצון תורתך אשר שרפו זרים קלועה
פרועה קרועה לגזרים, הלאלה תחאפק, תנקום לדס הנשפך כמים הניגרים
[מרצים חללים הפילו לא הגיעו להוראה ומורים] עד ישקיף ד' משמים
וירחם על עמו שהמה כשה אוצד לקיים מ"ש ומל ד"ח את לצבך, שיתעורר
צבם אהבת התורה ואהבת האמת ויש ליכו מעליהם כל המונות
כו צרות ופחדו אל ד' ואל עוצו ללמוד תורה עבור רלון קונס.

והנחש ה' ערום הוא היכה"ר יודע שכל זמן שלא יתגבר על אדם
למנו מלימוד התורה ולהיות צילדי נכרים ישפיקו לא יוכל לצנע
מעשהו כי אמונת עיקרי הדת מושרשים בצלז איש הישראלי, ומורח יעלה על
ראש השען, אולי אחר יגיעתו עמו זמן רב וירגילו להיות מסערא דילי
[חיין ארטנטליכער מענטש] ואולי יתפק לצבו צעת יצאו עליו או על צ"צ
מכאוצים וחלאים, או שמפסיד נכסיו וכיו"צ ועי"ז יהי נדצה רוחו לילך
אל דזיקי הדור והם יעוררו אותו לשוצ לעצודת השי"ת, ומשי"ה עושה
היאר להרגילו צדרך שישר מסור צידו, והוא שילמוד צספרים החלונים
ועי"כ ישתרשו עיקרי אמונה מלצו ולית דין ולית דיין ושפתנו חתנו, מי
אדון לנו ופוק חזי עכדה"ק.

שנית להזהירם משינוי לשון יתקצ ומחקישוע כי שינוי לשון הוא מראש
פרעות אויב תחלה מחליף לשונו לדבר לשון אשכנז לח, ואח"כ
משנה שמו, ותורתו נעשה לו סס המות כי עצירה גוררת עצירה, לסלסל
צשערו ומקשע צצגדיו, ומסתכל צמרחה, והוא מקלוצי פיאח או מסירנו
תחת אזנו, ומחלק שערת ראשו לשנים [צ"ה].

וזאת המדה לסלסל צשערו וליפות את גופו מוסרת את האדם ליד
הסט"ח כמ"ש צמדרש רבה ח"ר חמי צשעה שהיאר הרע רואה אדם
מסלסל צשערו וממשמש צעינוי אומר הדין דידי הוא [מא"ד].

ג' להרגילם צלימוד ספרי מוסר ויראה כמ"ש צס' חקי חיים וז"ל.

וזה הוא לרעת נוסנת צאיזה מקומות שאין משגיחים על התלמודים
 שיהיו בעל יראה כי אינם לומדים עמהם ספר מוסר, וצעיני ראיתי
 בחורים קלי דעת שאכלו בלי נטילה ידים ובלי צרכה ואפילו צרכה התורה
 לא היו מצרכים ובשעת התפלה היו משחקים זה עם זה, ותורתם נעשה
 להם סב המות, ואצל הגאונים הקדושים הח"ס ור"מ ח"ש זי"ע למדו בכל
 יום קודם השיעור בחוכל"צ.

ובימי חרפי ה' מרגל צפומי לומר שהרב נריך ללמוד עם תלמודיו שיעור
 יראה ד', ונעצן שיעור גמרא הלא מקרא מלא הוא מה ד' אלקיך
 שאל מעמך כי אם ליראה ולא מצינו בתורה שיהי מלצה להיות חריף
 ומפולפל, ובאמת הנסיון מעיד שאותן החורים שיש בהם יראה שמים המה
 מלתיים גם בתורה והם חריפים ובקיאים ויש להם כל מדות הטובות
 שמנו הכמים כי אם אין חכמה אין יראה ולריך ללמוד עמהם או"ח שלא
 יהיו נכשלים צאיסורים ויעסקו בהלכות נע"י וה' שנת וה' צרכה הנהגין
 וריצית וכיוצ"צ. אבל אם לומדים המקדש במלצה ותוקפו כהן וכיוצ"צ הגם
 שגם אלו הם גופי תורה אבל ההלכות שנחוצים לידע לשמור ולעשות יש
 להם קדומה.

ד' שלא ישנו שני בחורים במטה אחת כמבואר בש"ע ח"ע סי' כ"ד.

ולא יראה בך ערות דבר

מכתב גלוי

אל כבוד הרבנים והארמוני"ם די בכל אתר ואתר

הנה יש לי לער גדול מפני עלם הענין וגם מתמיהת רבים, אף שכולם
 מאמינים שכל מה שמתהווה למטה צין לעוב צין למוטב הכל הוא
 מאת הקב"ה, מ"מ כל אחד עומד ומשתומם ופלא הוא צעיניו מפני מה
 נשתנו העתים כ"כ לרעה, הלא מלבד זה שכל ישראל בכל מקום פזוריהם
 צין העמים כולם נעשו משועבדים, והיוקף הולך וגדול מיום ליום, והמסים
 והארנוניות ג"כ מתגדלים מאד, על כולם עוד הגזירות שנסבצו על התורה
 ומלתי נורא מאד, שהתינוקות של בית רבן צעלים צמאות עיירות, גם
 מלצ הפרנסה בכל מקום הוא רע מאד, כלל הדבר עם ישראל הולכים
 ומתאוננים כל אחד ואחד על רוע מצבו.

והנה בשנים שלפנינו אף שהיו ג"כ מלויות לרות וגזירות מ"מ מי שהי
 בכלל חמימי לב הי יכול להתנחם צנפשו ולומר הגם שצטנינים
 החילונים אינו מתנהג כרצונו אבל צעניני הנפש הוא בוטח שאינו מרוחק
 מהקצ"ה, וזודאי יעמוד הקצ"ה לצסוף לימינו וכמ"ש כי יעמוד לימין
 אציון להושיע משפטי נפשו, אבל כהיום צעור"ר מר לנו מאוד מכל זד
 כי כשהוא מביע צעלמו צעניני עור"ז אין לך יום שאין קללתו מרובה
 מחצירו,, וכשהוא מתצונן לאחריתו צעניני תורה ומלות ג"כ אין לו שום
 הללחה, והגם שכל אחד מישראל מצקש מהקצ"ה שישמע לבקשותיו ויטיב
 לו כרצונו, אין שומע לו, הלל דבר הוא.

ואמרתי שטיקר סיבת הדבר שאנו מרחיקים צעלמו את הקצ"ה מאתנו,
 הוא לזה לנו והתקדשתם והייתם קדושים, ואחז"ל כל המקדש
 עלמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, מעט מקדשין אותו הרבה, צעור"ז
 מקדשין אותו לעור"ז, וכתוב אחד אומר כי די אלקיך מתהלך בקרב מחניך
 להליך וגו' [והמאמר להליך כולל הרבה ענינים להליך מן החרב מן
 הרעב ומן השבי ומן הציה] והי מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר
 ושצ מאחריך, הרי ציאר לנו הכתוב מפורש שכאשר נהי קדושים הוא
 מתהלך צינינו להלינו מכל רע, אבל אם יראה בנו ערות דבר הוא שצ
 מאחרינו וממילא יחול עלינו כל הסיבות ח"ו.

והנה אחז"ל [צרכות כ"ד] טפה באשה צמקום שהדרך להיות מכוסה
 הוא בכלל ערוה. וכהיום צעור"ר נתפרץ הדבר מאד
 מאד והיכה"ר מפחה לנשים לילך פרועי ראש צלי שום כיסוי וגם לילך
 צזרעות מגולות וחלוקותיהן עשויות בלא צחי זרועות ועוד חלק גדול
 מלבושיהן כנגד הלצ וכה"ג הכל מגולה כדי שצכל מקום שיביע שם האיש
 יהי נגד הערוה, וממילא כל הצרכות שמצרך האיש צציתו, או כשהוא
 מתפלל צציתו נגד אשתו או צחו הם כנגד ערוה, וידוע שצכל צרכה יש
 צה שם הקודש וא"כ כשם שהמצרך כהוגן ממשיך על עלמו צרכה כמ"ש
 צכל המקום אשר אזכיר את שמי אצוא אליך וצרכתיך, כן הדבר להיפך ח"ו
 אם מצרך נגד הערוה ממשיך ח"ו עניות על עלמו כדאיתא צנדריס [חי]
 צכל מקום שהצכרת השם [שלא כהוגן] מלויה שם עניות מלויה.

(ועיי"ש צר"ן ורא"ש).

והנה ידוע דסוף האדם אף אם יחי אלק שנים הוא מוכרח להשיצ
 גשמתו אל האלקים ולתת דין וחשבון על מעשיו ועל דיבוריו
 ואזי ימצאו אלפי אלפים צרכות ושמות הקדושים שלא הי עליהם קדושה

ולא עלו למעלה כלל ועל הכל יחצטו ממנו בשעת הדין, וגדולה מזה מנינו בחז"ל על הפסוק ומגיד לאדם מה שיחז, אפי' שיחה קלה מגידין לו לאדם בשעת הדין, כלל הדבר המאדע הגרועה הזו הוא מביא לאדם לידי הרהורים רעים ולפעמים גם לז"ל ח"ו [ומסכן צוה צניו הקטנים כמש"כ בחז"ל בכ"מ], וכמעט ע"י המאדע הגרועה הזו מצעלים צידים מאמרו של הקב"ה שאמר והי' מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר.

והנה ידוע לכל כשנפול תצטרה בכרם המלך והלהב גדול מאד הכרוז יולא מגדולי המלך לאנשי העיר התחזקו התחזקו כולכם לכבות האש באיזה ענה שתוכלו כי כרם המלך צוער באש, ואם תתעללו בדבר תדעו כי צנפשכם הוא ח"ו, ומורדים תקראו כי אינכם חוששים לכבודו ואם תתחזקו כראוי ותכזבו האש יקבל כל אחד שכרו ורוצ כבוד לפי ערך התחזקותו, כן הדבר צענינו, כי הנה ידוע שכל ישראל נקראים כרם ד' כמש"כ כי כרם ד' בית ישראל [ישעיה ו'] וצטוה"ר תצטרה גדולה נפגה בכרמו בכמה מקומות ע"י המאדע הגרועה הזו, [ורבים אינם רואים להתקועט עם גשותיהם והולכים בעצתם כשור לעצב יובל ר"ל כי מתגבר כח הטומאה מאד עי"ז כמאמרם ז"ל על הפסוק ונשמרת מכל דבר רע אזכרה שלא ירהר אדם ביום ויבא לידי עומאה צלילה, וממילא נפסקה ההשפעה והצרכה מכל אור"א, צעסקו ונסצבו עי"ז כל הצרות הרעות כמ"ש צס"ה"ק על בן החוצ מוטל על כל איש ואיש לכבות את האש הנורא הזה ולתקן בציתו שיהי' הכל עשוי כדין ולא יתנהגו צפריצות ח"ו ויזכה עבור זה ללאח ממנו בניס ישרים וקדושי עליון, וציותר מוטל החוצ על הר בניס ועל כל החרדים לדבר ה' שצכל עיר ועיר לדרוש צרבים מגודל הענין הזה הנוגע לקיומנו ולהלחחנו בגוף וצנפש צזה וצבא ויתקיים צזה מאמר הכחוצ והי' מחניך קדוש.

דברי הכותב לכבוד ד' ותורתו ומיאר צלרת עמו ישראל המלפכה לגאולה צצ"א.

ישראל מאיר ב"ר אורי זאב הכהן

בעה"מ ספר חפץ חיים ומ"ב

טהרת המשפחה

הנה קול שמענו ותללנה אזינונו לרה כמזכירה כי שם הילר ידו עג טכרת משפחה ישראל על שלפי דבת רבים עזבו חלק ממשפחות ישראל בחו"ל ובערים גדולות אף צמדינותינו את דת אבותם מצלי לטבר עלמם במקוה כשרה כחוק החורה ורק באמצעות צבית יטברו, הוי תללנה אזנים, משמוע דבר זה הגשמע שיפקירו בני ישראל את חוקי התורה החמורות בשאט נפש דבר שאף תינוקות של בית רבן יודעים דבר זה, כי אשה נדה [אף לאחר ספירת שבעה נקיים] כ"ז שלא טבלה במקוה כשרה כדין לא יועיל לה כל מימות שבעולם והיא צנדה, אוי לנו שצאנו לידי כך לדבר צענין הזה שלא נחשדו צנות ישראל ע"ז מעולם, והתורה נתנה להם נחמנות ע"ז כדכתיב וספרה לה לעלמה ובושה חכסה פנינו לדבר קבל עם בדבר כזה, אבל מה נעשה הלא אין לנו רשארן לחשות בזמן שלנגד עינינו תרמסנה צרגלים חוקי התורה החמורות שצחמורות וצפרט דבר זה שנוגע לכל קדושת האומה, וכאשר ידוע כי רבים מהמפקירים זה לא צמרד ומעל כ"כ רק צחסרון ידיעה מחומר העון ויש שנמשכין אחרי חצרותיהן ויבשו מחצרותיהן לנהוג כדת התורה [אוי לנו שתהא לנו לבושה לשמור חוקי חלקים חיים. ע"כ אמרתי עלינו לצאר לפני האנשים האלה את חומר הענין הזה וללעוק מרה על מה שהגענו אולי יראו וירחמו על עלמם וישונו מדרכם [חפ"ח].

אל תתחבר לרשע

הגה"ק הח"ס זי"ע הזהיר לתלמודיו שירחקו כמעטחי קשת מאנשי שקר ומרמה אף אם מצני תורה המה, וסיפר לנו הגאון צעל כ"ס ז"ל שהי שם ת"ח אי עשיר ומחצר ספר אבל מימות נזרקה צו והי רגיל להלבין פני חכמים וללערן, ואמר לו אציו הקדוש ז"ל תאמין לי שצכל פטם אשר איש הבוא הולך מציתי מיד אני לוקח ספר מוסר ללמוד צו, כי צבל פיו של אותו איש מעמא [דה"ל צשם ס' חוט המשולש].

ואמרת לפרש מאמר הכחוצ וישונו המלאכים וכו' ויאמרו צאנו אל אחיך אל עשיו וגם "הולך לקראתך" "וארצט מאות איש עמו" "ויירא יעקב מאד" "וילר לו" לכאוי יש לתמוי מדוע יירא יעקב מעשו מאנוש ימות ומצן אדם חליר ינתן וגם הלשון נראה לכא' ככפל ואפ"ל שחמורא הגדולה שעלה על ראש יעקב אציונו לא מפני פחד ואימת מלחמה

אדרבא יירא שמא יתחבר עשו עמו באהבה ואחיה, ופן ישחית נפשות ביתו שילמדו ממעשיו, וע"כ צעת שבו המלאכים ואמרו ליעקב אבינו באתו אל אחיך אל עשו וגם הולך לקראתך כאיש ההולך לקראת אחיו ואוכזבו וגם ארבע מאות איש עמו שנראה שהוא מזומן למלחמה" ואמר יעקב על ראשון ראשון על מה שאלך עשו לקראת יעקב שנראה שרצונו להתחבר עמו באהבה על זה אבי"כ "ויירא יעקב מאד" פן יתחבר לעשו הרשע ויסור בני ביתו מדרך התורה, ויראה גדולה נפלה עליו, ועל השני "שארבע מאות איש עמו" שנראה שהוא מזומן לקרב ולמלחמה על זה ויאז לו שיצטרך להרוג אחרים או להיפך.

ובמש"ש לפרש מהרב הגאון אב"ד העלמעטן "השמר לך" שמור עניני גופך לכל ישחת אצל "ושמור נפשך מאד" שעניני הגפשיי והנשמה על זה תפקח עיניך והזכר צשמירה היותר מעולה כי זה כל האדם.

וז"ל הסבא קדושא הגה"ק ר' שלמי אליעזר ז"ל צם' א"א אמרו ז"ל [צרכות דף ז'] מותר להתגרות ברשעים בעוה"ז שגא' עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו צם ומסיק בגמרא הא צדיק גמור וכו' עיי"ש והוא לפימ"ש מדברי ר"ל ור"י דמי שאינו מוחה ומליץ עוב על הרשע דהוי כמותו משום קשר רשעים וכ"ש וקו"ח אם מהללו ומשבחן שהוא איסור גמור כמ"ש מצדיק רשע ומרשע צדיק תועבת ד' וכו' אצל מי שהוא עוב מתגרה גם באלו המליצים עליהם. וכבר מזה כמה שנים הארכתי בקונטרס מיוחד שלא יהי קל למנהיגי הקהל להעלים עין מסוררים ולומר שבזמן הזה שרצו הפריצים עוב להעלים עין שזה ודאי הריסת הדת, שסבת מה שנתרצו הפריצים הוא מפני שהעלימו ראשי העדה עיניהם ד' הטוב יכפר בעדם [א"ח].

ז"ל ספרי פי שופטים מצוה תקי"ה שיש לכל אחד מישראל לשום בהשי"ת מצטחו ולא יירא על גופו במקום ושיוכל לתת כבוד להשי"ת ולעמו וכו' ואמחכז"ל שכל הנלחם בכל לבבו וכונתו לקדש את השי"ת מוצטח הוא שלא ימלא חזק ויזכה לו ולבניו להיות להם בית נכון בישראל ויזכה לחיי העוה"ב [א"ח].

וז"ל ס' אורחות צדיקים שער הקנאה וכן יקנא בחטאים וברשעים להלחם כנגדם ולהוכיחם ונאמר לא תגורו מפני איש מי שהוא ירא שמים ימסור נפשו על קידוש השם יתצרך וזאת חיוב על כל ירא שמים טבור לצ להעיר קנאה. [שם].

וז"ל הרמזים בה"ס צפ"ד וכל מי שאינו מקפיד על אשתו וזניו וז"צ ומזהיר ופוקד דרכיהן תמיד עד שידע שהן שלמין מכל חטא הרי זה חוטא שנאמר ופקדה עונך ולא תחטא ואם יש לו יכולת ישגיח על אנשי משפחתו [כמ"ש ר' צחי שופטים] ובערת הרע מקרבך מקרוביך שאם רואה אדם בקרבו שהוא עובר עבירה ראוי לו להכלימו ולא יחוס על כבודו ושלא יחפה עליו כמ"ש וחרפה לא נשא על קרבו עכ"ל.ק.
כל ערמת ירבעם הי' להושיע לדיק אלל רשע וז"ל רש"י וכך הי' מטעה רשע להלדיק עד שהיו חותמים וכשהם הי' רואים לשוצ לא היו יכולים לחקור בהם [סנהדרין] [שם].

הסירו מכשול מדרך עמי

שנה זו תרל"א היא שנת השמיטה לפי"ד הרמזים והגאונים ונכון לזהר לכל צ"ד לעשות פרזבל כמבואר בש"ע חו"מ סי' ס"ז.
להזהיר גדולים וקטנים שיזהר בקריאת השם הנכבד והגורא הוי' צ"ה להזכירו מצטא קרא להדגיש החולם על הדלי"ת ולא כהצבא עושים שאומרים הדלי"ת בשצא כן להדגיש הוי"ד אחר הנו"ן [ס' הלהח"ס].
בענין עניית אמן תסמר שערות אנוש מראות גדול עולם עונש של עניית אמן קטופה וחטופה ר"ל ורבו כושלים לענות שלא במקומה מחמת הש"ץ שממחר להתחיל בצרכה השני קודם עניית אמן, ורבים עונים קודם סיום הצרכה [שם].
להזהיר את ההמון על נטילת ידים קודם כל תפלה.
מצוי מכשול צעת שמתפללים מנין מלומאס וגם מצנייהם יש שפוערים פיהם ולשונם בדברים כדרך הכסילים ואין תשעה עונים ומבואר בש"ע שכשואין תשעה עונים קרוב להיות צרכות הש"ץ לצטלה.
וצריכים להזהיר על גוף נקי צעת התפלה ויזהרו לקנח עצמם יפה וכחצו הס"ק דעוב לרחוץ שם צמים או עכ"פ צרוק שלא ישאר משהו לואה והוא עיקר גדול לעצדות הש"י"ת והנה המון עם שאינם יודעים מזה חין להניחם להתפלל לפני העמוד. [חקי חיים].
וצריכין לזהר אותם שיש להם חתולים בחדרם להם מטילים לואה תחת המטה, שלא לצרך או ללמוד שם ולריך בדיקה שיבי' הצית נקר וכ"ז מבואר בש"ע. [שם].

גם צעניי צעלי תפלות יש מכשול גדול שההמון עם אוהבין מאוד לשמוע רק לחזן ואינם צוחרים בירא שמים ולפעמים שהחזן הוא קל שבקלים וכמעט שאסור לענות אחריו חמן וכמה שאפשר לריך להשתדל לתקן.

והענין איסור רבים החמור שהמלוכה עובר בחמש לאויזן וגם הלכה והעדים כלם עוזרים ואינו קם בתחיית המתים ונכסיו מתמוטטים ורבים נכשלים שאפי' על היתר עיסקא אין היתר רק אם האמת הוא שבלואתו הוא על מסחר אצל אם לריך מעות לאכילה או לשלם חובו אין מועיל בהיתר עיסקא ומזה להודיע ולהליל איש את רעבו מאיסור החמור זה.

בענין העסקים שנוכגים הכוחרים הגדולים ליתן הסחורה לסוחרים הקטנים ואומרים אם בהקפה מחירו כך וכך ואם צמעות מזומנים הנקרא קאססע צול יותר ולפי המבואר צש"ע סי' קע"ג אפי' באין שומתן ידוע אם מפרש אם בהקפה ציוקר וצמעות מזומן צול אז אסור כתוב צמכר"ם שיק יו"ד סי' קס"ד אם הלוקה אדם כשר ומכוין שלא לקנות והמקח ההוא ויהי צידו רק כעין עיסקא והי' לו שכר עמלו, אין איסור וסיים שם מיהו לכתחלה יאמר צפירוש צפני שני אנשים שאין דעתו לזכות רק כנועל עיסקא ושכר עמלו אע"ג דאם הי' המוכר יודע מזה לא הי' נתן לו זה אינו מזיק והוי המקח בעל ואין כאן איסור ריבית ומנאי' לפרסם עכ"ל.

אזהרות נחוצות מצות תפילין מזוזות ציצית קה"ת מס' חקי חיים

בשרו"ת ח"ס חלק ששי סי' פ"ג כתב לרב אחד דסופרי זמננו אינם צקיאין ומכשילים רבים ויש כמה מאות כשרי ישראל שלא הניחו תפילין כשרים מימיהם והרבנים אינם משגיחים עליהם וכ"כ צס' קסת הסופר צשם משנת חכמים.

והחיי"א כתב דרוצ סופרי זמננו אינם בני תורה כלל וצברצה מקומות ראייתי שאין להם שום יראה וכל מעשיהם הוא צחזקת פסול ואסור לצרך על תפילין ומזוזות שלהם אף שהכתב הוא מהודר כי הם חשודים על חק תוכות ושלא כסדרן, ואפילו על עיצוד לשמה אין נזכרים ואין להם שום נאמנות.

והפרמ"ג כתב דסופר לריך שיהי' ירא שמים יותר משוחע כי עוזרים צכל יום על כמה מאות וצרכה לצעלה צתפילין פסולים כאלו.

והרבה תפילין צדקתי ומלאתי רובם פסולים אפילו מסופרים מוחזקים שלא היו עווקב השמאלי של היו"ד שהוא פסול לרוב הקדמונים והפרמ"ג מתיר לתקן העוקב ולהלבוש לא מהני תיקון משום ר"ל והרבה מיני פסולים שכיחים לפעמים תיבה אחת נראה כשתיים, ולפעמים שתי תיבות סמוכים זל"ז ונראים כאחת, וגם נגיעות שכיחי, גם דהוי שלא כסדרן, וכמה גדולי תורה ויראה מניחין תפילין פסולים כל ימיהם שכיח שהגג של כ"ף פשוטה רחב והרגל קצר ונראה כר"ש וכתפילין ומזוזות לא מהני תיקון כנודע, אך זה הפסול שנחסר עוקב השמאלי של היו"ד זה שכיח ברובא ברובא תפילין ומזוזות שעוקב קטן לררך לירד בצד השמאלי של היו"ד קצר מהעוקב של צד השמאלי [חקי חיים].

רעיצה היעולה שכל בן תורה ומנהלי הישיבות ילמדו עם תלמידיהם בגמרא מנחות ועור או"ח וש"ע סי' ל"ב והרצנים ידרשו דרשותיהם מהלכות כמ"ש המג"א שטיקף להורות לעם ד' דרכי השם, והוא מעשה שטן כי מעולם לא שמענו שידרוש הרב בהלכות לילית ותפילין וצרכת הבהנין נט"י שצ' ומליחה נדה, כי אפילו הצחורים הלומדים צישיבות כמה שנים ראיתי שאינן צקיחין בהלכות אלו ומלוי שאינן יודעים בכמה השיעור לצרכה אחרונה כי אינן לומדים צישיבות רק קידשה על תנאי ותוקפו כהן וקצילה אצל דינים הנלרכים אינן יודעים.

וחעולם מקילין וסומכין על הסופרים ואין צודקין התפילין אם אין בהם פסול ויהי ח"ו קרקפתא דלא מנח תפילין רח"ל ואם ישלח אחד להחליף זהב אחד על פרועות כמה הוא חוזר ומונה אם לא חסר פרוטה אחת ולא יתן נאמנות להמחליף ואם צעניני עוב"ז מדקדקים כ"כ ואינם נותנים נאמנות לשום אדם ואיך נותן נאמנות לסופר כל זמן שאינו מוחזק לנו שהוא ירא וחרד למלות ד', מזה נראה כמה אנו רחוקים מהאמת. [שם].

ומה שמכשיר צדיעבד הח"ס צס"ת אם נכתבו היודי"ן צלי עוקב נראה שהוא ע"ס כי צקסת הסופר פוסל והח"ס נתן הסכמתו עליו ולא הגי' צדצרו או שאינו מכשיר רק צס"ת דקריאת ס"ת הוא דרצנן, אצל כתפילין ומזוזות הדבר צרור שאפילו צדיעבד פסולים והוא משנה מפורשת צמנחות. [שם].

ומעתה החיוצ על כל איש ישראל שמשגיגע אליו קונטרסי לצדוק התפילין אם אין בהם פסול ואם אינו צקי ילך אלל חכם לצדקם ואם

אין פסול אחר אלא חסרון העוקץ השמאלי יתקנס אך יזהר שיכ"י העוקץ החדש השמאלי קטן שלא יהא נראה כחי"ת כמ"ש צ"י צ"י ל"ו.

אולם כל זה כשידוע שהסופר ה"י ירא חלקים אצל חס אינו י"ש או שאינו יודע מי כתבם אז מפילו אין צהם שום חסרון צלורות האותיות ג"כ אין להניחם כי אין ליתן להם נאמנות על חק תוכות וכסדרן ואין אומרים צדורות אלו על סתם צני אדם עד אחד נאמן צאיסורים. [ועיין צעו"ז ס"י קי"ט סק"צ].

גם יזהרו מאוד שהרצועות יהיו שחורים ממש כי הוא הלכה למשה מסיני ואם אינם שחורים רק צרוין כמראה קאפפע אינם יולאים צהם וכן צריך לזהר להשחיר הצתים.

עוד צריך לזהר ולהזהיר שיכ"י הצתים מוגחים על הראש צמקום שמח של תינוק רופס ולא על המלח כלל. [שם].

וצריך ליזהר שלא לעשות צתים גדולי יותר מדי אלצעות כי המחש"ק כתב שאין מקום התפילין צראש יותר מדי אלצעות, ואם יהיו גדולים ויניחם צין על המלח או למעלה ממקום שמחו של תינוק רופס לא ילא ידי חוצתו.

ליזהר שלא ליקח רצועות אלא מירא שמים מפורסם כי רצים נותנים לעצד לערל והם פסולים מה"ת אם לא סיוע ישראל ולהמוכרי ספרים ולסתם סופרים אין שום נאמנות ע"ז אפי' מתנהגים צדת יהודית כאשר אנו רואים שהם מכשילים רצים שמוכרים תפילין ומזוזות הקטנים אשר אי אפשר לכתבו בכשרות מחמת קטנותן וליצית פחותין מיי"צ גדל"ן. **וגם** אין ליתן לצדוק תו"מ לסתם סופרים כי הם פוסלים ומכשירים כראונם רק צריך ליתן לצדוק ליר"ש מפורסם.

ובענין מלות ליצית השקולה כנגד כל המלות רצים אינם יולאין המלצה שהנקב שתולין צה הליצית צריכה להיות רחוקה מהכף צין צאורך צין צרוחצ לכל הפחות קשר אגודל דהיינו ארבע ומחלה לענטי מעטער ולא יהי למעלה מג' אלצעות והוא עד שש לענטי ואם שונה פסול מה"ת נמלא שהמקום המוכשר לתלות הליצית הוא מארבע ומחלה לענטי מעטער עד ששה דהיינו אחת ומחלה לענטי והעושים שני נקבים צע"ק שלהם צריכים ליזהר שהנקב השני לא תהי מרוחקת מהששה לענטי מעטער. **וכן** צריכים לקנות ליצית מירא שמים המעיד שנטוה לשמן וא"ל פסולים, וכן הע"ק יהי צו כשיעור שיכ"י מכסה ראשו ורצו של קטן צן ט' שנים,

ואם יש לו ע"ק שאינו יולא בו מלות לילית ונושאה בשבת הרי הוא מחלל שבת באיסור הולאה. — עוד נכון לקנות ע"ק של אמר רחלים שהוא חייב בלילית מה"ת משא"כ של צוים וואהל שלפי דעת רוב פוסקים אינו מחויב בלילית מה"ת. — וכמה מהבוסה יגיע לאיש צוים הדין שהי' צידו לקיים מצוה השקולה ככל המלות ולא נזהר. — וצויתר מועל החיוב על הרבנים מנהלי השיצות שישיגתו על תלמודיהם שיהי' להם לילית וחפילין הכשרים וכ"כ יזהירו על עניית אמן ויהא שמיח רצא וצרכת הגכהין כראוי וזכות הרבים תלוי בהם.

ובן בענין מלות מזוזא לריך ליזהר ליקח מסופר ירא השם שהוא בעלמו כתבם ומקום קצועתה היא בעפח הסמוך לחוץ כמצוחר בש"ע.

בקריאת התורה אם אין עשרה שומעין הקריאה כגון שמדברים בשעת קריאתה אסור לקרות בתורה בכה"ג וא"כ העולה המצרך ברכותיו לבעלה. — ושמעתי שרצ גדול נהג לומר צרוך שם כבוד מלכותו ל"ו אחר ברכתו על התורה שחשש שהוא ברכה לבעלה וכמו כן לריך ליזהר ולראות אם אין זה פסולים כי שכיח שהכתב נשתנה למראה אודם או געלצ בזה.

וגם לריך להזהיר להעולים לקרות בתורה שיקראו בלחש עם הקורא במלה או עכ"פ יסתכלו במקום הקריאה וישמעו היעב וא"ל ברכותיהם לבעלה ואין לענות אחריהם אמן. — ואין ליתן להגי' ולתקן ספר תורה ותו"מ אלא לסופר ירא השם מפורסם.

ידוע מ"ש ז"ל בעון נבלות פה לרות רבות מתחדשות וצחורים מתים יתומים ואלמנות לוטקים ואינם נענים ולריך ליזהר ולהזהיר בהמון עם למען השם שיזהרו מליילך לבתי עיאתראות וצפרט בעת ציאת הללנים המנבלים ומעמאים פיהם ועושים שחוק בצפוקים ותפלות ומנהגי ישראל ועל כל איש מועל להליל את אחיו מרדת שאול.

צריך * ליזהר מאוד לצחור בשוחט שהוא ירא שמים מפורסם כי מתחבולות היצר להכשיל בזה כמ"ש צם' תולדות פי' נשא וז"ל שמעתי שעתה התחכם היצר לבל יצטרך להסית כל יחיד וכל עלמו ללכוד את היחיד אשר רבים נכשלים בו, והוא שמעמיד שוחט מסערה דילי המאכיל עריפות לרבים וכלם נלכדים צרשחו וכן הש"ץ שהוא הסרסור צין

(* האזהרות מכאן עד סוף הקונטרס הם מס' חקי חיים.)

ישראל לאזיבהם שבשמים וכו' עיי"ש. — וכחוצ בעל פי"ח סי' יח וז"ל שם שוחט שמחלזל באחת מן המלות קים לן בגוי' שאינו צודק סכינו יפה. — ולריכים השוחטים ליזהר מאד מדבר שקר כמ"ש מדבר שקר תרחק ומפני שראיתי שוחטים שקרנים ואין מהרים בדבורם כתבתי להזהירם בזה. — ובאזיבה מקומות לקחו השוחטים לעלמם צדיקה הוושטים [ולפעמים מקבלים על עלמם זאת מחמת דוחק פרנסתם] ובעיר גדולה שמלאכת השחיטה רבה הוא מכשול גדול כמוצן כי לצדיקות הוושטין לריך מתיבות וישוב הדעת, והמציאים לשחוט אלים עליהם כלו מעשיכם ואפילו הם יראי השם אטפיי"כ הם מסוכנים לפגל באחת משני העבודות.

וצריך לשום עינא פקוחא על מקומות שחולצים החלצו שיהא נעשה תחת השגחת איש מהימן כי ברוב מקומות המשגיחין אלל החלצו נערים המנוטרים אנשי שחן מגדלי בלוריות שאין להם שום נאמנות וידיעת גדול הפגם על ידי מאכלות אסורות מינות ואפיקורסת מ"כ שיוחנן כהן גדול נעשה לדוקי ע"י שאכל פעם אחת מאכל איסור וצסה"ק "דגל" עקב מציא אגרת בשם הרמב"ם שהשיב לאפיקורסים שכתבו לו קשיות וטענות על הניסים שנעשו לאבותינו, והשיב להם שהם אכלו מאכלות אסורות ונעכר דמם ואין יכולים להשיג האמת ונתן להם עלה שישמרו נפשם ויאכלו וישחו מה שנעשה בהיתר וממילא ישיגו האמת ויתורן להם כל הקשיות ויודו לכל הניסים שנעשו לאבותינו שהם אמת עכ"ל.

בענין מליחת בשר ראיתי מכשולות כי יש נשים עושות לומר שאסור למלוח יותר מדי רק כמו שנופל השלג והעושים בן מאכלס אסור והירא את דבר ד' ישגיח בציתו היאך נוהגים במליחה עפ"י דין לריך שלא ישאר מקום מצלי מלח גם נכשלים שאינן פותחים העופות היטב ועיי"ז אינו יכול למלוח מצפנים ולריכין ליזהר לחתוך כל אורך העוף וגם יקחו הריאה ממקומה כי שם מלא דם, וכמה גם מצני תורה נכשלים באיסור עריפות שאין משגיחים לחקור ולראות אופן המליחה — בענין צליית הכבד יש נכשלים שאין צולין אותם אפילו שלישי כדי שלא יתיך השומן לאיבוד ונשאר דמה בתוכה ואסור לבשלה כך כי הכבד והכלים נאסרים מזה ולריך ליזהר שגם מקום העצ תללה בה. — אסור לללות כבד על הנייר.

צריך ליזהר שאם המשרת עכו"ם מלאכה המנעלים בשבת אפילו אם הוא לא עובד מ"מ אסור לנטלו בשבת והתפת"י כתב דאפילו צמולאי ש"ק אין ללצטן עד שימחין בכדי שיעשו ורבים שאינם בני תורה נכשלים בזה.

גם לריכין הרצנים לפרסם ולהודיע כי תינוקות מצת י"צ שנים לריכה להשלים תענית לצור כי הנקיבה נעשית צת מלוא מצת י"צ שנה.

בענין אפיית המלות כבר לוחו קמאי על הקלות שנוהגים צה אפילו אותן שמחמירין שלא לאכול כל החג רק מלה משמירה ראיתי צהם שאינם מדקדקין צשעת לשה ואפי' ככתוב צש"ע, כי אינם בקיאיין צהלכה.

המשגיח צאפיית המלות יהי ת"ח וירא שמים ואם אין צו יראה [כגון שהוא מהכסילים המרצים צדברים גם צעת התפלה] או שאינו מדריך צניו וצנותיו צדרך התורה והיראה אין לו שום נאמנות צזה.

יש שאוכלים האפיקומן אחר הלאת לילה והוא אסור עפ"י ש"ע — גם רבים מההמון אינם בקיאים צשיעור כזית וממילא צרכתם לצעלה ואינם יולאים ידי חוצתם [חקי חיים].

להזהיר את ההמון עם צעת נתינת התיקון ציום היארלייע שזכרו צצרכת על המח' שלהרצה פוסקים הוא מדאורייתא.

צריך לזכר לצרך צרכת נט"י קודם הנגיבה כמצואר צש"ע, — וכן צעניו הדי מניים מלוי הרצה מכשולים והצט"צ קונים הדי מניים ואינם יודעים שרובם פסולים והסותרים צעד צלע כסף מוכרים פסולים ואומרים שהם כשרים, — ולא די שאין הצעלי צחים מקיימין המלוא על ידיהם, עוד מוסיפין חטא על פשע שגורמין להם לצרך צרכה לצעלה, ועוד עוצרים המוכרים על לא חגזול, וגם צערצות שהם מלויים ציניו שכח פסולים אם נתיצשו העלים או נשרו רוב עלים או שאינם גדולים י"צ אגודלים.

בדיני נדה החמורה שיש צה איסור כרת יש שערורי' גדולה כי רוב הנשים אינן בקיאיין והצעל אפי' הוא ת"ח וי"ש אינו עולה על דעתו לשאל לאשתו היאך היא נוהגת וסומך שצודאי היא צקיאה, והוא טעות כי כאשר זכני השו"ת ליצב על כסא הוראה צימי חורפי שלחתי זוגתי מצית לצית לשאל את הנשים האם בקיאיין הם [כי דינים כאלו לא נתנו לדרוש צפני כל] ורובא דרובא לא ידעי האיק לריך לנהוג צצדיקת הפרישות שתתן מוך לחוק צאותו מקום ולצדוק צעומק צחורים וצסדקים יכהנים הצנועות השיצו שמהיום והלאה ינהגו כן אצל הפרואות זה יהי לשחוק צעיניהם והוא קרוב לחמישים שנה אשר לא היה פרלת הדור גדול כצמניו כי צעה"ר אנו נמטעים צכל עת כנודע וע"כ אין חידוש אשר

הצנים הכוללים מאשה כזה אין להם חשקות ללמוד התורה הק' וגם יש להם כל המידות רעות וגם הצעל נשתצצה דעתו.

ושמעתי כי צמדינת פולין המנהג הוא שברצ אצ"ד שהוא יר"א שולח עבור האיש אשר דר בצית המקוה ומודיע לו דינים הנחוצים מאוד שצריכה כל אשה שיש לה צעל לידע שתהא צקיאח ואח"כ הוא מודיע לאשתו הצלנית העומדת אלל הנשים צשעת הצבילה להשגיח עליהם והיא מודיעה להנשים הצחות לצית הצבילה כל הדינים הנחוצים האך יתנהגו והאשה העומדת להשגיח על הצבילה תהי אשה לנועה וכשרה שתזכיר את הנשים להזכר צדינים אלו ויזכרו צזה כי היא עיקר גדול לחיזוק הדת. **צריכים** מי המקוה להיות עמוקים זרת למעלה מהעבור.

גם צריכין להיות נזכר מאוד מאוד שלא תדחוק את שפתותיה ציותר מדי (והיא שכית מאוד כי היא יראך שיצואו המים לתוך פיה) אלא דיצוק צינוני ואם לא תזכר צזה ח"ו היא נדה צצתחילה דזה היא חליצה גם לא תעלים עיני ציותר אלא תסגרם צרפיון שלא תהי חליצה.

צריכים הצנים והת"ח לפרסם אופן מכירת צהמה מצכת כי אם המכירה לא נעשה כדין נכשלים רצים צאיסור כרת איסור קדשים צחוץ והמיכרה הוא צכסף וצמשיכה צשניהם דווקא דהיינו שיתן לו הנכרי כסף מחיר הפרה והעובר דייקא ואינו מועיל למכור הולד צלי הפרה וימשוך צהמה לרשותו או לסימטא. הצעל מסגרת השולחן כתצ דיותר טוב לסתם צני אדם שימכרו להנכרי צכסף הלצ של הפרה והלצ של הולד וגם משיכה ע"ז שימשוך הפרה לרשותו או לסימטא וצזה קנה הלצות וכיון שהעכו"ם שותף צצהמה וצולדה פטורה מן הצכורה ואח"כ אחר שמנה ימים ישחוט הולד ויתן לגוי הקונה הלצ וזה יותר טוב ונקל לעשות להמון עם ואין צזה שום ערמה (חקי חיים) צריך לזכר מאוד להרחק מאיסור שטענא ושמעתי מאומנים שהכפתורים תופרים צהויז לוורטן שהוא חזק מאוד והוא מפשתן ולריך לחקור ולהזהיר החייטים ע"ז.

עת צרה הוא ליעקב וממנה יושע

למה אירא בימי רע עון עקבי יסובגי (תהלים מ"ט) בס' ע"ח כ' לפרש הכוונה בזה כי אנו כאשר עושים רצונו של מקום אין שליטה לשום ברי' בעולם עלינו אמנם מה שאנו מעוניים בצרות הוא בעונינו ואין אנו משתדלים לשוב לעבודתו יתברך ורבי יהושע בן לוי אמר שעי' עניית

אמן יהא שמיה רבא קורעין גזר דינו של אדם ומובא ג"כ בשם הזה"ק שבעניית יהא שמיה רבא שזכרין כוחו של הסט"א ומבטלין כל גזירות רעות ואנו בעונינו דומים לחי' הנקראת „ביבער“ שטבעה לחזור תמיד בעקבה ובנתיב שהלכה בה תחזור והציידים האורבים ללכדה פורשים רשת על הדרך שהלכה שיודעים שבה תחזור וכשהחי' מתקרבת למקום שהרשת פרושה צועקת ובוכה וכשמתקרבת סמוך אצל המצודה מיללת וצועקת בקול מר כי יודעת שמיתתה באה אבל יש לתמו' על החי' הוי סבל ביבער שופה מה אתה בוכה נטה מן הדרך אשר הלכת בה ולא תלכד, אבל היא אומרת שם תהא קבורתה ולא תשנה ממנהגה כמו כן אנו צועקים להשי"ת הוי צרה ויגון גזרות אכזריות מצאוננו, הוי אין פרנסה הוי אין מנוחה והשי"ת השיב שובו אלי ואשובה אליכם הזהירו בעניית אמן ויהא שמיה רבא בכל כוחכם ותושעו מיד המצוקים אבל הכסילים פוערים פיהם (ולפעמים גם המכונה רב גורם לעשות הרג רב ר"ל שעובד לפעור שפוער פיו בדברים אחרים במקום עניית אמן ויהא שמיה רבא הגם שיודעים משז"ל שבעון זה גורמים הצרות ובוזות בעניית אמן ויהא שמיה רבא מבטלים כל הרעות אבל הם אומרים אנו ממנהגנו לא נסיר וזשה"כ „למה אירא בימי רע" הלא בידי לבטל כל הרעות אבל „עון עקבי" העון שאני רגיל ודש בהם המה יסבוני וד' ירחם.

על כן אחי נתאמץ לבטל מכשילה העצומה והשי"ת ברחמיו העצומים יבטל מעלינו כל גזירות רעות ויערה עלינו רוח קדשו ממרום בב"א.

לוח המפתחות

בהקדמה מבואר שחיוב התוכחה מוטלת גם על איש צעיר לימים — שהאנשים המרפים לב המשתדלים בחיזוק הדת הם שלוחי דסט"א — שהרבנים והת"ח שלוקחים לבנותיהם חתן המלומד בח"צ הם כמדויחים את המון עם לעבור על מצות ד' — איך יטעה ת"ח או רב לדבר כדרך הפתאים בעת התפלה ואמירת קדיש וקה"ת הלא הוא איסור חמור את הלץ לא יוכיחו וסורו טמא יקיימו בו — „איש את רעהו יעזורו" — המנהיגים נקראים עינים שהם לעינים לקהלתם על הרבנים לפרסם ולהזהיר עדתם על הסתכלות בנשים וחומר העונש על פגם ברית, „עיר פרוצה" שהצרות באים ע"י דיני ישראל שאינם הגונים והעיר נפרצה וצרות מתרבות בה בנפש וגוף והמסבב לזה הוא המנהיג המודערני שאינו מתנהג כשורה

— גם אם הרב ת"ח גדול אם אינו מתנהג כשורה אין לו שום חשיבות כי גם ירבעם ודואג היו גדולים בתורה — החילוק בין תלמודי סעמינאר לתלמודי רבנים המתחדשים,, הוי רעים מאבדים ומפיצים צאן מרעיתי" ב"מ תוכחת יחזקאל הנביא על מנהיגים שאינם משגיחים על עדת ד' — שבדרשות בלשון לאומים גורמים להריסת הדת — לימוד זכות על המון העם שבסיבת מנהיגם טעו ללכת בדרכים שאינם ישרים — דיין המתמנה בשביל כסף מצוה להקל ולזלזל בכבודו — שבעת החורבן הצדיק אבותינו עליהם את הדין שבמשפט שלח השי"ת עליהם העונשים שבעצמם קבלו עליהם שופטים רעים — אזהרה לרבנן ותלמודיהון — שיוהרו רבנים מנהלי הישיבות להזהיר מאד תלמידיהם שיתרחקו מעסק ספרים חיצונים — להזהירם ולהרחיקם משינוי לשון יעקב ומסלול השער והקישוט — להרגילם בלימוד ספרי מוסר כי הלימוד בס' מוסר הוא היסוד לקיום התורה — שלא ישנו שני בחורים במטה אחת — מכתב גלוי מהגה"צ בעל חפץ חיים שליט"א להזהיר ולבקש מאחינו שירחקו בגדי החציפות מבני ביתם ולא ילכו כשור לטבח יובל בעצת נשותיהם כי מלבושים כאלה מסבבים הצרות שאין התפלה נשמעת בעון זה — „טהרת משפחה" להתאמץ ללמד ולהזהיר על טבילת נשים — „אל תתחבר לרשע" להתרחק מפועלי און כמה מאמרים המזהירים על זה „הסירו מכשול מדרך עמי" הרבה דינים ואזהרות, פרוזבל, להזהר במבטא השם הנכבד — עניית אמן — גוף נקי — נט"י קודם תפלה — ריבית, היתר עיסקא, שקאנטא, תפילין, מזוזה, ציצית, ס"ת — שוחטים — חלב — פגם במאכלות אסורות — מליחת בשר צליית הכבד — על המחיה — מצות ד' מינים, גדה וטבילתה, מכירת בהמה מבכרת — שעטנו — עניית אמן ויהא שמיה רבא.

